Čížek, Petr: „Soudobý čínský pohled na vrcholový sport a na jeho roli ve vzestupu Číny“. Diplomová práce, Ústav Dálného východu FF UK, Praha 2014.

Oponentní posudek

Diplomová práce Petra Čížka je velmi ambiciózním pokusem vyjádřit se systematicky k čínskému vrcholovému sportu, jeho společenskému postavení a ideologické manipulaci s jeho historií. Autor demonstruje, že se výborně orientuje jak v samotném čínském sportu, tak v jeho teoretické, zejména marxistické reflexi. Na předpisových 80 stranách snáší obrovské množství informací, dat a postřehů, které nejen vyplňují absenci systematických pojednání o čínském sportu v českém prostředí, ale nabízejí i vlastní originální úvahy, podložené znalostmi z mnoha různých zdrojů.

Autor vychází z tří čínských pramenů, vydaných po olympijských hrách v Pekingu v roce 2008 a mapujících „vzestup“ čínského vrcholového sportu a hlavní výzvy, kterým do budoucna čelí. Autor ale tyto přehledové, z definice ideologicky zaměřené publikace systematicky konfrontuje s jinými prameny, a často tak odhaluje jejich záměrné posuny i pouhé faktické chyby. Využívá např. oficiálních zpráv o olympijských hrách ke korekci některých tvrzení týkajících se historie čínské účasti, původních článků z periodik začátku 20. století k odhalení ideologických posunů v dnešních historiích čínského sportu, nebo vzpomínek zahraničních trenérů působících v Číně k úplnějšímu pohledu na čínský systém státního sportu. Co se týče využití a integrace různorodých pramenů, je práce exemplární a může být vzorem pro diplomové práce zaměřené na moderní čínské dějiny. Autor snad mohl jít ještě o něco dál v distanci od dnešního oficiálního, značně negativního hodnocení sportu v období před rokem 1949. Tehdejší čínský sport sice nesnesl konkurenci s vyspělými západními státy, ale už v rámci Asie byl zřejmě na předních místech.

Práce však trpí i některými problémy, které lze shrnout do tří okruhů. Nejzávažnějším je podle mého názoru poměrně povrchní zpracování 5. a 6. kapitoly, kde se obecně analyzuje motivace čínského státu pro důraz na rozvoj sportu a ideologický jazyk, který se využívá k propojení sportovních úspěchů a celkové čínské renesance. Zájem o ideologii a její projevy v jazyce je sympatický a v rámci české sinologie průkopnický, výsledek ale ve srovnání s ostatními částmi práce, nabitými informacemi a brilantní analýzou, působí fádně až zbytečně. Snad by bylo lepší tyto části použít v úvodu jako obecně známá fakta potřebná pro porozumění hlavnímu textu práce a neprezentovat je jako vlastní rozbor, na nějž by bylo třeba klást vyšší nároky (a v diplomové práci zaměřené primárně na sport ho ani nikdo neočekává).

Druhým problémem práce je určitá překotnost výkladu, která občas vede k použití problematických zobecnění, vynechání podstatných informací nebo ledabyle strukturovaným, ne zcela srozumitelným větám a odstavcům. Jako příklady lze uvést na str. 16 odstavec o rozdílech mezi čínským a východoevropským marxismem, kterému správně porozumí asi jen ten, kdo jeho myšlenku již předem chápe. Podobně na str. 74 odstavec o roli Velké Británie v utváření „tradičních sportů“ a související poznámka pod čarou jsou dosti nejasné. Rozvést by si zasloužil i odstavec o pingpongové diplomacii v roce 1971, z nějž příliš nevyplývá, jak tato diplomacie vlastně proběhla, a zároveň budí falešný dojem, že by bez ní nedošlo ke

sblížení Číny a USA. Na str. 13 by bylo vhodné uvést, že „Raobosen“ je Američan Robertson (to se čtenář doví až o několik stránek později), na str. 59 by bylo vhodné zmínit, že Liu Xiang je sprinter a překážkář (o jeho odstoupení z běhu 110 m překážek se opět mluví až na další straně).

Třetí okruh problémů jsou různé banální omyly a nepřesné překlady, které jdou zřejmě na vrub nedostatečné konzultaci finálního textu práce s jejím vedoucím. Sem patří například označení roku 1956 jako „začátku čínsko-sovětské roztržky“, tvrzení, že „na rozdíl od ostatních oblastí“ se sport vrátil v roce 1962 k politice „dvou stovek“ (ve skutečnosti byly opatrně formulované zmínky o „sto květech a sto školách“ součástí politiky „období úprav“ i ve vědě a dalších oblastech), překlad pozitivně vnímaného čínského *jiehe* spíše negativním termínem „synkretismus“, překlad 119 *gongcheng* jako „projektu č. 119“ (lépe asi projektu 119 medailí – jde o součet medailí v atletice, gymnastice a plavání, ke se Čína dlouho nedokázala prosadit), zpětný překlad Deng Xiapingových „Čtyř základních principů“ jako *si ge jiben yuanze* místo *si xiang jiben yuanze* apod.

Autor mě nepřesvědčil o vhodnosti překladů „velmoc“ a „supervelmoc“ pro klíčové analytické pojmy *daguo* a *qiangguo*. Je jasné, že se jedná o určité metafory, protože v oblasti sportu nejde o uplatňování moci v tomtéž smyslu jako v mezinárodních vztazích. Termín „supervelmoc“ se ale historicky používá výlučně pro soupeření USA a Sovětského svazu během Studené války, a již jen přeneseně pro USA jako hegemona období po roce 1989 jakožto „zbylé supervelmoci“. Politologické konotace navíc zakrývají hlavní rozdíl pojmů *daguo* a *qiangguo*, z nichž první označuje zemi pouze s velkým kvantitativním „otiskem“, ale neudávající trendy, a druhý zemi, jejíž vnitřní uspořádání je kvalitativně vpředu, inspiruje následování a tím má obrovský neformální vliv. Tento rozdíl je klíčový pro celou řadu oblastí čínského vzestupu v době reforem, a je proto důležité ho vystihnout co nejpřesněji. Snad by bylo možné mluvit o „mocnosti“ respektive „lídrovi“.

Vyjmenované námitky jsou především podnětem pro autora k dalšímu zlepšení jeho již dnes vynikajícího textu, a také snahou ukázat, že jsem jeho dílo vskutku pozorně a se zájmem četl. Po informační, myšlenkové, jazykové i formální stránce je práce výborná a to je i můj návrh celkového hodnocení.

V Praze 8.9.2014

Jiří Hudeček